

воспитания. В обеих случаях речь идет о формировании личностных качеств, но разными путями: как запланированным, так и во всей совокупности факторов среды. Политико-правовое образование утверждается как условие и средство интеграции личности к системы политических ценностей, общих для всего общества.

Ключевые слова: трансформация, трансформационный период, трансформационные преобразования, ценности, социализация, гражданское общество, общественное сознание, гражданин, молодежь, образование, воспитание.

Vashchenko Olga. Formation of democratic political values in terms of socio-political and economics transformations. Formation of democratic political values in terms of transformational changes involves primarily the awareness of their importance in the process of political socialization. Political socialization as a process of identity formation of political values provides a number of preconditions and factors of influence factors, tools and resources. Important role in the formation of the valuable context of political socialization of the individual is given the political, legal and economic education, during which the need to take into account the interests and needs of the person, overcome the problem of promotion, not to introduce compulsory motives civic participation, etc. Socialization takes place through education and political and legal education. In both cases we are talking about the formation of personal qualities, but in different ways: as planned, and in the entire set of environmental factors. Political and legal education is approved as a condition and means for the integration of the individual to the political system of values shared by the entire society.

Keywords: the transformation, transformation period, transformational changes, values, socialization, civil society, social consciousness, citizen, youth, education, education.

УДК 338.24

*Лобань О.О., здобувач, ст. викладач,
Державний університет телекомунікацій*

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

Розглядаються особливості інформаційної складової корпоративних прав, що є суттєвим інструментом управління, реалізації та захисту корпоративних прав.

Ключові слова: корпоративні права, захист корпоративних прав, інформаційна складова, ефективність управління.

Постановка проблеми. Поняття корпоративних прав класично розкривається через майновий зв'язок власника частки у статутному капіталі корпоративної організації та зводиться лише до майнового аспекту. Проте, поза увагою залишаються інші складові корпоративних прав суб'єктів, зокрема інформаційна, яка має істотне значення для прийняття управлінських рішень, спрямованих на збільшення економічного результату господарської діяльності, розвитку підприємства і захист прав та законних інтересів власників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу наукової літератури свідчать, що вченими проведено багато досліджень, тематика яких пов'язана з проблемою корпоративного управління. В Україні аспектами розвитку корпоративного управління присвячена значна кількість публікацій: О. Бедзай, А. Вакульчик, В. Євтушевський, Д. Задихайло, Е. Короткова, Е. Палига, С. Румянцев, В. Трет'як та інші. У світовому

масштабі корпоративна діяльність, корпоративне управління розглядається в роботах багатьох провідних зарубіжних економістів: І. Ансофф, К. Майер, П. Друкер, Дж. Кейнс, А. Маршал, М. Портер та інші [2].

Теоретичною та методологічною базою роботи є положення і висновки сучасної вітчизняної та зарубіжної науки, наукові роботи вчених з питань соціально орієнтованого розвитку провідних країн світу, оцінка синергетичних наслідків трансформацій, оптимізації поєднання та використання в організації діяльності ринкових суб'єктів переваг різних організаційних форм власності та господарювання.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Недослідженою і такою, що потребує особливої уваги та вивчення є інформаційна складова корпоративних прав, вона полягає у праві доступу до інформації про внутрішньо-організаційну та господарсько-фінансову діяльність корпоративної організації, яка за своєю природою є стратегічним економічним та організаційним фактором, бо в залежності від мети її подальшого використання може бути як суттєвим інструментом зовнішнього негативного впливу на господарську організацію, так дієвим механізмом сталого позитивного економічного розвитку господарської організації, інструментом захисту її економіко-правових інтересів.

Мета дослідження. Визначення змісту інформаційної складової корпоративних прав через виділення певних юридичних можливостей - правомочностей власників таких прав щодо доступу до інформації про корпоративну організацію.

Виклад основного матеріалу. Інформація як явище є особливим універсальним нематеріальним благом, яке в залежності від її змісту, форми, мети і сфери застосування здатна перетворюватись в дієвий інструмент впливу на діяльність господарюючої організації. З одного боку вдало використана інформація може стати потужним каталізатором прогресу та розвитку для підприємства, в іншому - руйнівною силою. В обох випадках інформація виступає засобом досягнення певної мети в руках зацікавлених осіб, тому так важливо усвідомлювати значення та роль інформації в діяльності господарюючих організацій.

І корпоративні організації не виключення. Особливістю корпоративних організацій є те, що їх статутний капітал поділений на частки між власниками, кількість яких може бути дуже значною (залежно від організаційно-правової форми товариства). Кожен із власників корпоративних прав має рівні права та може їх реалізовувати на власний розсуд. Природно виникає ситуація, коли кожен власник бажає реалізувати та захистити свій майновий інтерес – отримання найбільшого доходу від своєї власності. Кожен учасник розуміє, що стабільність діяльності та розвитку корпоративної організації – це шлях до отримання прибутку та збільшення вартості його частки в статутному капіталі в цілому.

На жаль, не всі особи є порядними і, інколи, бажають задовольнити всій майновий інтерес за рахунок інших власників зовсім неправомірними діями, наприклад: шляхом перерозподілу часток у статутному капіталі на користь однієї або групи осіб усунути інших власників від управління організацією, зловживання управлінськими повноваженнями на свою користь, використання майна корпоративної організації у власних інтересах.

Право доступу до інформації про корпоративну організацію може стати як дієвим механізмом управління корпоративними правами з метою ефективного управління, спрямованого на отримання максимального доходу від своєї власності, так і механізмом своєчасного та дієвого захисту від протиправних посягань на неї.

Інформація – це є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [4; 5].

Щоб інформація відігравала стратегічне значення, вона повинна мати наступні ознаки: достовірність; повнота; надійність; своєчасність; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту.

Щоб інформація про корпоративну організацію мала усі зазначені ознаки та була засобом досягнення поставлених цілей законодавець надає власникам корпоративних прав

відповідні правомочності – юридичні можливості щодо отримання відповідної інформації про товариство. Зазначені правомочності впливають із змісту законодавства та обумовлені відносинами, що виникають між господарською організацією та власником корпоративних прав щодо неї. Саме ці юридичні можливості і складають інформаційну складову корпоративних прав.

Умовно їх можна поділити на групи за сферою виникнення:

- у сфері здійснення управління справами господарської організації;
- у сфері фінансово-господарської діяльності господарської організації;
- у сфері перерозподілу майнових часток між власниками у статутному капіталі господарської організації.

Інформаційні правомочності у сфері здійснення управління справами товариства.

Інформаційні правомочності у сфері здійснення управління справами товариства.

Законодавство України встановлює право учасника товариства брати участь в управлінні товариством як шляхом прямої особистої участі в діяльності органів управління товариством – загальних зборах, наглядовій раді, правлінні, ревізійній комісії, тощо, так і опосередковано - через формування зазначених органів управління шляхом обрання їх членів або призначення своїх представників, що від імені та в інтересах власника здійснюють управління його корпоративними правами.

Слід зазначити, що і в першому, і в другому випадках у учасника товариства виникає право на отримання інформації як щодо безпосередньої діяльності органів управління товариства, так і інформації особистого та професійного характеру щодо потенційних кандидатів на посади та вже обраних посадових осіб товариства.

Інформацією про безпосередню діяльність органів управління товариства є:

– структура органів управління товариства, перелік їх посадових осіб, склад і порядок їх обрання (призначення);

– управління товариством здійснюють його органи, склад і порядок обрання (призначення) яких здійснюється відповідно до виду товариства. Посадовими особами органів управління товариства є фізичні особи - голова та члени виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізор товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, наділені повноваженнями з управління товариством, якщо утворення такого органу передбачено установчими документами товариства.

Зміст нормативно-правових документів, на підставі яких вони здійснюють свою діяльність, це, як правило, локальні документи товариства матеріально-процесуального характеру, що приймаються товариством на підставі норм законодавства та визначають правовий статус органу управління, деталізують його повноваження, визначають порядок організації його діяльності, порядок та форму прийняття рішень і т. ін. До таких документів відносять статут, положення про загальні збори, положення про наглядову раду, дати, місця, порядку денного засідань; результатів їх безпосередньої діяльності та прийнятих рішень.

Зміст інформації особистого та професійного характеру щодо потенційних кандидатів на посади та вже обраних посадових осіб товариства складає: інформація про особу із зазначенням прізвища, імені та по батькові, паспортних даних, повної назви посади, на яку претендує або призначено особу; розмір пакета акцій (у відсотках) або частка, якою володіє така особа в статутному капіталі корпоративної організації (у відсотках); інформація про інші посади, які обіймала ця особа протягом останніх п'яти років; інформація про наявність/відсутність у осіб непогашеної судимості за корисливі та посадові злочини; найменування уповноваженого органу емітента, який прийняв рішення про призначення/обрання посадової особи, дата прийняття рішення, зміст такого рішення; інформація про строк, на який призначено (обрано) особу.

Зміст цієї інформації впливає із обмежень, встановлених законодавством України, а саме:

– посадовими особами органів управління товариства не можуть бути народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та інших

органів виконавчої влади, військовослужбовці, нотаріуси, депутати місцевих рад, які працюють у цих радах на постійній основі, посадові особи органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, а також посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування, крім випадків, коли державні службовці здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі, та представляють інтереси держави в наглядовій раді товариства або ревізійній комісії товариства.

– особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю, не можуть бути посадовими особами тих товариств, які здійснюють цей вид діяльності.

– особи, які мають непогашену судимість за крадіжки, одержання неправомірної вигоди та інші корисливі злочини, не можуть займати у товариствах керівні посади і посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю.

Інформаційні правомочності у сфері фінансово-господарської діяльності товариства.

Так, Цивільний та Господарський кодекси України, Закон України «Про господарські товариства», Закон України «Про акціонерні товариства» закріплюють за учасником товариства право одержувати інформацію про фінансово-господарську діяльність товариства.

На вимогу учасника товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, тощо.

Листом Міністерства юстиції від 24.01.2005 № 19-45-1626/19-45-1628 було надано роз'яснення ч.1 ст.10 Закону України "Про господарські товариства" та п. 5 ч.1 ст.116 Цивільного кодексу України, за яким учасники господарського товариства мають право, зокрема, одержувати інформацію про діяльність товариства. На вимогу учасника товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, протоколи зборів органів управління товариства тощо.

У роз'ясненні Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 29 жовтня 2002 р. N 5 "Про порядок застосування пункту "г" статті 10 Закону України "Про господарські товариства" зазначається: «Надання акціонерам інформації про діяльність товариства є обов'язком виконавчого органу акціонерного товариства».

Для отримання можливості акціонеру ознайомитись з офіційними документами товариства йому необхідно направити до виконавчого органу товариства інформаційний запит. Запит може бути індивідуальним або колективним. Він подається в письмовій формі.

Під запитом щодо надання письмової або усної інформації розуміється звернення акціонера (акціонерів) з вимогою надати письмову або усну інформацію про діяльність товариства. У запиті повинно бути зазначено прізвище, ім'я та по батькові акціонера, документ та письмова або усна інформація, яка його цікавить, та адреса, за якою він бажає одержати відповідь.

Термін вивчення та задоволення запиту щодо надання виконавчим органом товариства інформації визначається Законом України "Про інформацію".

Акціонери при ознайомленні з документами про діяльність товариства у відповідності до мають право робити виписки з наданих їм для ознайомлення документів, фотографувати їх, записувати текст на магнітну плівку тощо.

Інформаційні правомочності у сфері перерозподілу часток у статутному капіталі товариства.

Так ст.53 Закону України «Про господарські товариства»: передбачає, що відчуження учасником товариства з обмеженою відповідальністю своєї частки (її частини) третім особам допускається, якщо інше не встановлено статутом товариства. Так, учасник товариства

з обмеженою відповідальністю має право продати чи іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі одному, кільком учасникам цього товариства або третім особам [5].

Учасники товариства користуються переважним правом купівлі частки (її частини) учасника пропорційно до розмірів своїх часток, якщо статутом товариства чи домовленістю між учасниками не встановлений інший порядок здійснення цього права.

Купівля здійснюється за ціною та на інших умовах, на яких частка (її частина) пропонувалася для продажу третім особам. Якщо учасники товариства не скористаються своїм переважним правом протягом місяця з дня повідомлення про намір учасника продати частку (її частину) або протягом іншого строку, встановленого статутом товариства чи домовленістю між його учасниками, частка (її частина) учасника може бути відчужена третій особі.

У разі придбання частки (її частини) учасника самим товариством з обмеженою відповідальністю воно зобов'язане реалізувати її іншим учасникам або третім особам протягом строку, що не перевищує одного року, або зменшити свій статутний капітал відповідно до вимог законодавства. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування і визначення кворуму у вищому органі проводяться без урахування частки, придбаної товариством.

Учасники товариства користуються переважним правом купівлі частки (її частини) учасника пропорційно до розмірів своїх часток, якщо статутом товариства чи домовленістю між учасниками не встановлений інший порядок здійснення цього права.

Це положення законодавства опосередковано розкриває першочергове право власника корпоративних прав на отримання інформації про наміри учасника товариства здійснити відчуження своєї частки, її вартості та терміни вчинення зазначених дій.

Крім того, особлива група інформаційних прав виникає у учасників товариства у разі зміни розміру статутного капіталу товариства шляхом його збільшення або зменшення, бо акціонери мають переважне право на придбання акцій що додатково приватно розміщуються і право на викуп товариством акцій, якщо акціонер голосував проти збільшення або зменшення статутного капіталу. У цьому випадку у учасника товариства виникає права щодо отримання інформації про підстави прийняття такого рішення, про порядок та строки цієї процедури та правові наслідки для конкретного учасника товариства зазначеної події.

Для акціонерного товариства зміст такої інформації складають:

- дата прийняття рішення про збільшення /зменшення статутного капіталу та назва уповноваженого органу емітента, що його прийняв, а також причини, які обумовили прийняття такого рішення;
- інформація про розмір статутного капіталу на дату прийняття рішення про його збільшення /зменшення, розмір статутного капіталу після збільшення /зменшення;
- сума, на яку збільшення/ зменшується статутний капітал, та частка (у відсотках), на яку збільшується/зменшується статутний капітал, спосіб зменшення статутного капіталу;
- кількість голосуючих акцій та їх частка у загальній кількості голосуючих акцій (у відсотках), щодо кожного з членів наглядової ради товариства, виконавчого органу, яким належать акції емітента, та акціонерів, які володіють 10 і більше відсотками голосуючих акцій станом на день прийняття рішення про збільшення /зменшення статутного капіталу.

Слід зазначити, що на противагу інформаційним юридичним можливостям щодо доступу до інформації про організацію у власника корпоративних прав виникає обов'язок не розголошувати інформацію, що стала відома особі у зв'язку з реалізацією своїх прав і яка є комерційною таємницею та конфіденційною інформацією.

Висновки. Інформаційна складова корпоративних прав є дуже широкою за своїм змістом, охоплює усі сфери існування корпоративних прав та покликаний забезпечити особі - власнику необхідні можливість більш ефективного контролю за виробничою діяльністю господарської організації, щодо якої вона має корпоративні права, та виступає дієвим юридичним механізмом захисту прав та законних інтересів їх власника.

Література

1. Євтушеський В.А. Корпоративне управління: підруч. / В.А. Євтушеський. - К.:Знання, 2006. – 406с.
2. Корпоративні права та їх застосування в господарській діяльності [Електронний ресурс] / Б. Купчак, Л. Гачак-Величко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. - 2010.- Вип. 5. - С. 145-155. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlibpr_2010_5_37
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
5. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
6. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI // Відомості Верховної Ради України - 2008 - N 50-51 - Ст.384
7. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992- N 48- Ст.650
8. Peter Drucker *The Effective Executive. The Personal MBA* [Electronic resource]. – Access mode: <https://personalmba.com/review/effective-executive>

Лобань Ольга Александровна. Информационная составляющая корпоративных прав. Рассматриваются особенности информационной составляющей корпоративных прав, что является существенным инструментом управления, реализации и защиты корпоративных прав.

Ключевые слова: корпоративные права, защита корпоративных прав, информационная составляющая, эффективность управления.

Loban Olga. Information component of corporate rights. The features of the information component of corporate rights, which is an essential management tool, realization and protection of corporate rights.

Keywords: Corporate rights, protection of corporate rights, component of information, management efficiency.

УДК 654.01

Бурбело Н.О.

здобувач, ст. викладач,

Державний університет телекомунікацій

ДІАГНОСТИКА РИНКУ ТК ПОСЛУГ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ

В статті викладені результати досліджень стану телекомунікаційного ринку України та основні тенденції. Проаналізовано оцінки експертів, виділені основні проблеми і перспективи розвитку ринку телекомунікацій.

Ключові слова: ринок телекомунікаційних послуг, результати діяльності сфери ТК, приріст за основними показниками діяльності.

Постановка проблеми та аналіз основних публікацій. Розвиток підприємства визначається ефективністю його управління сьогодні, правильно визначеною стратегією діяльності і орієнтацією на ринкове середовище. Але загальні тенденції розвитку світового